
Obsah

Úvod	5
<i>Oddíl první</i>	
<i>MÍSTO IMPERIALISMU V SOUČASNĚM SVĚTĚ</i>	
Kapitola 1	
Všeobecná krize kapitalismu	11
1. Vznik všeobecné krize kapitalismu a hybné síly jejího vývoje	11
2. Zákonitosti soudobého světového vývoje	16
3. Kapitalismus po protržení prvního článku v imperialistickém řetězu	20
4. Další zúžení sféry nadvlády světového kapitalismu	25
5. Kapitalismus ztrácí úlohu rozhodující síly světového vývoje	29
Kapitola 2	
Ekonomické soutěžení dvou soustav — zákonitost soudobého světového vývoje	37
1. Podstata ekonomického soutěžení dvou soustav	38
2. Historický průběh ekonomického soutěžení	41
3. Současná etapa ekonomického soutěžení	45
4. Problémy zvyšování efektivity výroby za socialismu	49
5. Hlavní směry působení soutěže dvou soustav na soudobý kapitalismus	53
Kapitola 3	
Změny ve struktuře kapitalistického světového hospodářství. Rozpory mezi imperialistickými a rozvojovými zeměmi	56
1. O metodologii analýzy světové kapitalistické ekonomiky	57
2. Kapitalistické světové hospodářství a současná epocha	61
3. Strukturální změny ve sféře materiální výroby	67
4. O zvláštnostech současné etapy krize světových hospodářských vztahů kapitalismu	75

Kapitola 4

Vědeckotechnická revoluce za podmínek soudobého státně monopolistického kapitalismu	80
1. Základní rysy současné vědeckotechnické revoluce a její ekonomické důsledky	81
2. Hnací síly technického pokroku	85
3. Sociální problémy vyvolané vědeckotechnickou revolucí za kapitalismu	88
4. Rozpory vědeckotechnické revoluce za podmínek státně monopolistického kapitalismu	94

Oddíl druhý

ZÁKLADNÍ TENDENCE VÝVOJE EKONOMIKY MONOPOLISTICKÉHO KAPITALISMU

Kapitola 5

Koncentrace a monopoly	103
1. Koncentrace výroby a kapitálu	103
2. Základní rysy výrobní hospodářské základny monopolů	107
3. Koncentrace a monopolistická struktura hospodářství	111
4. Koncentrace jako základ monopolů	116

Kapitola 6

Monopolistické koncerny	119
1. Vývoj monopolistických sdružení	120
2. Tendence k plánovitosti a změny v organizační struktuře koncernů	125
3. Nové jevy v charakteru zboží výroby a praxe monopolistické cenové tvorby	133

Kapitola 7

Monopoly a konkurence	140
1. Tržní aspekty monopolizace	141
2. Monopolistická konkurence. Její zvláštnosti a formy	146
3. Cena a zisk za monopolistické konkurence	152

Kapitola 8

Úvěrová soustava soudobého kapitalismu	157
1. Hlavní rysy vývoje úvěrové soustavy	157
2. Nové jevy v koncentraci a centralizaci bank	160
3. Změny v bankovních operacích a stycích bank s průmyslem	163
4. Strukturální změny v úvěrové soustavě	166
5. Shromažďování úspor	172
6. Stát a úvěrová soustava	175

Kapitola 9

Finanční kapitál a finanční oligarchie	176
1. Soudobé formy spojení průmyslového a bankovního kapitálu	177
2. Finančně oligarchické skupiny	183
3. Struktura soudobé finanční oligarchie	187

Kapitola 10

Formy vlastnictví v podmínkách soudobého kapitalismu	191
1. Drobné nekapitalistické vlastnictví	192
2. Individuální kapitalistické vlastnictví	194
3. Monopolistická korporace	196
4. Družstevní vlastnictví	198
5. Státní vlastnictví	200
6. Vzájemný vztah forem vlastnictví	204
7. Kapitalistické vlastnictví a jeho vnitřní rozpory	205
8. Rozvoj forem kapitalistického vlastnictví a soudobá buržoazní politická ekonomie	209

Kapitola 11

Nemonopolistický sektor ekonomiky ve vyspělých kapitalistických zemích	212
1. Malovýrobní a zbožně kapitalistický sektor ekonomiky	213
2. Nestabilita nemonopolistických podniků. Sociální a ekonomické aspekty	216
3. Monopolizace drobné a střední výroby	219
4. Rozvrstvení ekonomické činnosti. »Zóny volné konkurence«	221
5. Vliv technického pokroku na nemonopolistickou výrobu	224
6. Dvojaká struktura kapitalistické ekonomiky. Stát a nemonopolistický sektor	226

Kapitola 12

Agrární problémy kapitalistických zemí. Absolutní a diferenciální renta	229
1. Tendence k překonávání zaostalosti zemědělství za vývojem průmyslu	229
2. Státně monopolistická regulace zemědělství	238
3. Pozemková renta ve zprůmyslněném zemědělství	243

Kapitola 13

Základní ukazatele vývoje kapitalistické ekonomiky. Společenský produkt a národní důchod	255
1. Nejdůležitější hodnotové ukazatele výroby	255
2. O dynamice podílu konstantního kapitálu ve struktuře společenského produktu	262
3. Problémy rozdělování a znovurozdělování národního důchodu (na příkladu USA)	271

Kapitola 14

Dlouhodobé strukturální přesuny v kapitalistické reprodukci: základní proporce a tendence těchto přesunů

1. Nejdůležitější přesuny v odvětvích a ve výrobě	281
2. Změna míry výrobní akumulace	288
3. Změny ve vzájemném poměru dvou skupin	291
4. Změna organického složení kapitálu	299

Kapitola 15

Cykly a krize v soudobém kapitalistickém hospodářství

1. Změny v soudobém cyklu	304
2. Příčiny změn v mechanismu cyklu	310
3. Rozpory kapitalistické reprodukce v současných podmínkách	325

Oddíl třetí

ÚLOHA STÁTU V EKONOMICE MONOPOLISTICKÉHO KAPITALISMU

Část první

Podstata a formy státně monopolistického regulování 333

Kapitola 16

Cesty přerůstání monopolistického kapitalismu v státně monopolistický a jeho vývojové tendence

1. Zesílení ekonomické úlohy státu	333
2. Státní sektor ekonomiky	342
3. Regulování ekonomiky a rozvoj státně monopolistického kapitalismu	351
4. Rozvoj státně monopolistického kapitalismu a zvláštnosti boje proti monopolům	357

Kapitola 17

Státní vlastnictví za podmínek soudobého kapitalismu a tendence jeho rozvoje

1. Koncentrace a centralizace kapitálu v rukách státu	361
2. Formy státní účasti na investicích	365
3. Problém odhodnocení státního kapitálu	367
4. Společenskoekonomický charakter státního vlastnictví	368
5. Vývojové tendence státního vlastnictví	370

Kapitola 18

Státní finance a reprodukce společenského kapitálu

1. Státní finance a reprodukce konstantního kapitálu	373
2. Státní finance a reprodukce variabilního kapitálu	376
3. Státní finance a reprodukce nadhodnoty	378
4. Metody mobilizace národního důchodu státním rozpočtem: daně, půjčky	380
5. Státní finance jako nástroj působení na kapitalistické hospodářství	383

Kapitola 19

Peněžní a úvěrová politika jako nástroj státně monopolistického regulování	388
1. Centrální banka a stát	389
2. Pojetí peněžní a úvěrové politiky a její hlavní cíle	392
3. Mechanismus peněžní a úvěrové regulace a problémy jeho účinnosti	394

Část druhá

<i>Vývoj státně monopolistického kapitalismu a zostření jeho rozporů</i>	401
--	-----

Kapitola 20

Programování a prognózování kapitalistické ekonomiky	401
1. Nová forma státního regulování	402
2. Objektivní hranice a zvláštnosti kapitalistického programování	407

Kapitola 21

Militarizace ekonomiky hlavních kapitalistických států v současné etapě jejich vývoje	411
1. Faktory a charakteristické rysy militarizace kapitalistické ekonomiky	413
2. Státně monopolistická výroba zboží vojenského určení	418
3. Systém řízení vojensko-ekonomické činnosti	422
4. Zvláštnosti kapitalistické reprodukce za podmínek rozvinuté vojenské ekonomiky	423

Kapitola 22

Inflace a zostření rozporů kapitalismu	427
1. Charakter současné inflace v kapitalistických zemích	428
2. Inflace a zostření sociálně ekonomických rozporů kapitalismu	433

Oddíl čtvrtý

SOUSTAVA MEZINÁRODNÍCH HOSPODÁŘSKÝCH A POLITICKÝCH VZTAHŮ SOUDOBÉHO KAPITALISMU

Kapitola 23

Nové formy imperialistického boje o sféry nadvlády	441
1. Vyrovnávání rozdílů v úrovni rozvoje zemí monopolistického kapitalismu a růst mezinárodní dělby práce	443
2. Směr a formy rozvoje hospodářských rozporů mezi imperialistickými státy	446

Kapitola 24

Světový kapitalistický trh, mezinárodní obchod	451
1. Zvláštnosti soudobého světového kapitalistického trhu	451
2. Poválečné rozšíření kapitalistického obchodu	455
3. Změny ve struktuře světového obchodu	459

Kapitola 25

Vývoz kapitálu

	463
1. Změny podmínek a předpokladů pro investování kapitálu v zahraničí	463
2. Rozsah a dynamika vývozu kapitálu a příjmů ze zahraničních investic	467
3. Rozvoj státně monopolistického kapitalismu v oblasti vývozu kapitálu	470
4. Přeměna průmyslově vyspělých zemí v nejdůležitější oblast použití zahraničního soukromého kapitálu	472
5. Vývoz státních prostředků a soukromého kapitálu — nástroj pronikání imperialistických států do rozvojových zemí	478

Kapitola 26

Mezinárodní měnové problémy

	482
1. Hlavní rysy soudobé měnové soustavy	482
2. Platební bilance a mechanismus jejich vyrovnávání	488
3. Devizové kursy a devalvace	491
4. Problém mezinárodní likvidity	493
5. Úloha zlata	497

Kapitola 27

Mezinárodní monopoly

	500
1. Mezinárodní soukromokapitalistická sdružení	501
2. Národní monopoly se zahraničními aktivy	505
3. Mezinárodní státně monopolistické svazy	508
4. Buržoazní stát a mezinárodní soukromé monopoly	510
5. Monopolistické regulování cen	512
6. Omezení libovůle monopolů a zostření boje	515

Kapitola 28

Imperialistická integrace

	517
1. Některé otázky metodologie analýzy integrace	518
2. Hlavní rysy imperialistické integrace	522
3. Ekonomické a politické důsledky imperialistické integrace	527
4. Imperialistická integrace a nové jevy v rozvoji meziimperialistických rozporů	531

Kapitola 29

Neokolonialismus

	535
1. Kolonialismus bez kolonií	536
2. Nový strategický cíl soudobého kolonialismu	538
3. Politika neokolonialismu a její metody	542
4. Neřešitelné rozpory nové koloniální politiky	548

Kapitola 30

Ekonomický rozvoj a zahraniční imperialistická politika	552
1. Vzájemný vztah mezi ekonomikou a zahraniční politikou sou- dobého imperialismu	552
2. Charakter působení vzájemného vztahu mezi silami dvou svě- tových soustav na faktory a tendence zahraniční politiky impe- rialismu	560
3. Možnosti společně zahraničně politické strategie a boj impe- rialistických sil	566

Oddíl pátý

TŘÍDNÍ BOJ A SVĚTOVÝ REVOLUČNÍ PROCES

Kapitola 31

Třídní a sociální struktura vyspělé kapitalistické společnosti	577
1. Třídní struktura a sociální stratifikace	577
2. Třídy a výrobní vztahy	581
3. Buržoazní třída	583
4. Dělnická třída	587
5. Maloburžoazie	589
6. Přechnodné vrstvy obyvatelstva	592
7. Rolnictvo	594
8. Inteligence	597
9. Třídní struktura a společenská hnutí. Charakter současného hnutí mládeže	601

Kapitola 32

Třídní struktura společnosti v rozvojových zemích	604
1. Základní rysy sociálně ekonomického zřízení rozvojových zemí	605
2. Složení a postavení vládnoucích tříd	609
3. Sociální struktura vesnice a postavení rolníků	613
4. Složení a postavení proletariátu	615
5. Městská chudina, střední vrstvy	618

Kapitola 33

Dělnická třída v podmínkách státně monopolistického kapitalismu	622
1. Základní faktory určující postavení dělnické třídy	623
2. Početní růst dělnické třídy	631
3. Zaměstnanost a nezaměstnanost	634
4. Mzda	641
5. Nové formy vykořisťování	645
6. Sociálně ekonomické problémy dělnického hnutí v podmínkách státně monopolistického kapitalismu	649
7. Přesuny v masovém vědomí dělnické třídy	660

Kapitola 34

Problémy politického boje ve vyspělých kapitalistických zemích	668
1. Politické tendence státně monopolistického kapitalismu	669
2. Sociálně politická krize kapitalistické společnosti v šedesátých letech	672
3. Boj za jednotu dělnické třídy	679
4. Politický boj a problém spojenců dělnické třídy	684
5. Program boje za demokracii a socialismus	691

Kapitola 35

Problém rozvoje národně demokratických revolucí	696
1. Nové podmínky a perspektivy	696
2. Etapy vývoje soudobé národně osvobozené revoluce	699
3. Charakter soudobých národně osvobozených revolucí	702
4. Možnosti přerůstání národně osvobozené a národně demokratické revoluce v revoluci socialistickou	707

Kapitola 36

Historická nezbytnost revolučního svržení kapitalismu	717
1. Imperialismus — nejvyšší a poslední stadium kapitalismu, především předvečer socialistické revoluce	719
2. Zvláštnosti soudobého státně monopolistického kapitalismu	725
3. Základní rozpory současného imperialismu a jeho neschopnost řešit hlavní problémy lidstva	743